

Praca Św. Rafała (II)

Jakie są typowe środki pracy apostolskiej Opus Dei wśród młodzieży?

23-10-2020

1. Środki pracy apostolskiej

„Główna działalność Opus Dei polega na dawaniu jego członkom i osobom, które tego zapragną środków duchowych niezbędnych do tego, by mogli żyć w świecie jako dobrzy chrześcijanie. Opus Dei pozwala im poznać naukę Chrystusa i doktrynę Kościoła; daje im ducha, który ich

skłania do dobrej pracy z miłości do Boga i w służbie wszystkich ludzi. Jednym słowem, chodzi o to, by zachowywać się jak chrześcijanin, być otwartym dla wszystkich, szanować prawowitą wolność wszystkich, i sprawiać, by ten nasz świat był bardziej sprawiedliwy”[1].

Przekazywanie wiary to przede wszystkim głoszenie Jezusa Chrystusa, aby prowadzić do wiary w Niego[2]. Życie chrześcijanina zasadniczo polega na tym, by iść ku Jezusowi i żyć z Nim: nieustannie poszukiwać Go, znajdować i miłować[3]. Abyśmy mogli utożsamiać się z uczuciami, które napełniały serce Odkupiciela[4], potrzebujemy coraz lepiej poznawać Jego życie i nauczanie. Jak objaśnia Benedykt XVI, chrześcijańskie orędzie „nie tylko «informuje», ale również «sprawia». Oznacza to: Ewangelia nie jest jedynie przekazem treści, które mogą być

poznane, ale jest przesłaniem, które tworzy fakty i zmienia życie”[5].

Dla osiągnięcia tego celu „sprawczego” dzieło Świętego Rafała dysponuje bardzo różnorodnymi środkami i zajęciami. Niektóre odpowiadają temu, co Święty Josemaría Escrivá nazywał „tradycyjnymi środkami”, które w istotny sposób charakteryzują apostołstwo prowadzone przez wiernych Opus Dei w stosunku do ludzi młodych. Środków tych nigdy się nie porzuca, nawet jeśli pojawiają się trudności, dlatego że mają sprawdzoną skuteczność, jeśli chodzi o dobro dusz. Oprócz tego można organizować inne zajęcia różnego rodzaju — kulturalne, sportowe, i tak dalej — o charakterze edukacyjnym i apostołskim.

„Istnieją różne indywidualne drogi do świętości, wymagające prawdziwej pedagogiki świętości,

która zdolna jest dostosować się do rytmu poszczególnych osób”[6]. Zadanie zapewniania tej „pedagogiki świętości” staje się bardziej konieczne w czasach pomieszania doktrynalnego, dlatego że wielu młodym brakuje nawet najbardziej podstawowego przygotowania chrześcijańskiego[7]. Środki formacyjne dzieła Świętego Rafała ustanawiają proces edukacyjny, szkołę życia chrześcijańskiego, która zwraca się do całej osoby: rozumu, serca i woli. Nie chodzi po prostu o przekazywanie idei, tylko o pomoc, żeby ludzie młodzi, w wolny i aktywny sposób czynili ze swojego życia orędzie Chrystusa.

2. Kursy formacyjne, rozważania, dni skupienia, rekolekcje

W początkach 1933 roku Święty Josemaría Escrivá poprowadził pierwsze z zajęć, które później

zaczęto nazywać „kręgami Świętego Rafała”. Kręgi lub zajęcia Świętego Rafała to oś, wokół której zorganizowane są pozostałe tradycyjne środki. Obejmują one zarówno kurs przygotowawczy, jak też kursy profesjonalne.

Kurs przygotowawczy to cykl sesji na temat życia chrześcijańskiego. Tematy opierają się na Ewangelii i na Katechizmie Kościoła Katolickiego i obejmują wyjaśnienia na temat sakramentów, modlitwy, cnót głównych i Boskich, znaczenia Bożego synostwa, spotkania z Bogiem w nauce, w pracy i w relacjach społecznych. Zajęcia są krótkie, mają charakter rodzinny i apostołski, a ujęcie jest praktyczne: pomagać odkrywać piękno życia spójnego z wiarą w zwyczajnych okolicznościach, w jakich żyje każdy człowiek. Uzupełnieniem do wykładów są okresowe rozmowy prowadzącego kurs z jego

uczestnikami, którzy mają na to ochotę, mające na celu rozwiązywanie ich ewentualnych wątpliwości, ukierunkowywanie i ożywianie ich życia chrześcijańskiego i apostołstwa.

Udział w kursie przygotowawczym wymaga minimalnej znajomości doktryny katolickiej. Jeśli trzeba, wcześniej można poprowadzić zajęcia na temat wiary albo nawet ludzkich cnót, żeby zainteresowani poznali uprzednio fundamentalne pojęcia życia chrześcijańskiego.

Po ukończeniu kursu przygotowawczego ci, którzy tego pragną, mogą zapisać się na kursy profesjonalne. Mają one na celu dostarczenie głębokiej teoretycznej i praktycznej znajomości wiary i moralności katolickiej, służącej do refleksji i wolnego i odpowiedzialnego przeżywania własnej tożsamości chrześcijańskiej.

Odpowiadają tak istotnej dla chrześcijanina potrzebie, aby argumentować z poziomu wiary, z poziomu Chrystusa: „Każdy kto wierzy, myśli — wierząc myśli i myśląc wierzy. (...) Wiara, jeśli nie jest myśleniem, nie istnieje”**[8]**. Istotnie „rozum powinien poszukiwać tego, co miłuje: im bardziej miłuje, tym usilniej pragnie poznać. Kto żyje dla prawdy, dąży do pewnej formy poznania, która roznieca w nim coraz większą miłość ku temu, co poznaje”**[9]**.

Tematyka tych kursów jest zróżnicowana: poczynając od fundamentalnych kwestii etycznych i antropologicznych (na temat małżeństwa, edukacji, poszanowania życia, i tak dalej) do współczesnych tematów doktrynalnych, które często mają swoje źródło w publikacji jakiegoś dokumentu Magisterium Kościoła. Zazwyczaj podczas pierwszego etapu objaśnia się tematy

o charakterze ogólnym, dostosowane do okoliczności uczestników. Potem, w drugim cyklu kursu można omawiać specjalistyczne tematy z deontologii zawodowej, na przykład, gromadząc razem uczestników w zależności od zawodów lub pokrewnych zainteresowań. Katechizm Kościoła katolickiego stanowi materiał odniesienia dla przygotowania do tych cykli.

Na kursach profesjonalnych, razem z częścią spekulacyjną, zachęca się uczestników, aby korzystali z otrzymywanych wiadomości do ożywiania i umacniania życia chrześcijańskiego i apostołstwa w stosunku do krewnych, przyjaciół i kolegów. Jak podkreślał Jan Paweł II, odpowiedzialność, jaką oznacza posiadanie wiary, „oznacza równocześnie jej umiłowanie i dążność do takiego zrozumienia, które nam samym, a także i drugim, tę prawdę może przybliżyć w całej jej

zbawczej mocy, w jej wspaniałości, w całej głębi i prostocie zarazem”**[10]**.

Poza kursami formacyjnymi w każdym ośrodku Świętego Rafała organizowane jest przynajmniej jedno cotygodniowe rozważanie prowadzone przez kapłana: chwila modlitwy w oparciu o tekst Ewangelii, liturgii dnia, i tak dalej. Modlitwa to wymóg życia chrześcijańskiego: „żywy kontakt z Chrystusem jest decydującą pomocą, aby pozostać na właściwej drodze [...].Kto modli się, nie traci czasu, nawet jeśli wszystko wskazuje na potrzebę pilnej interwencji i skłania nas jedynie do działania”**[11]**.

Dlatego pedagogika sztuki modlitwy zawsze będzie stanowić edukacyjny priorytet w dziele Świętego Rafała.

Jeśli to możliwe, rozważanie zwykle odbywa się w soboty, w dniu tradycyjnie poświęconym Najświętszej Maryi Pannie, jako

przejaw miłości do Matki Bożej. Zazwyczaj po rozważaniu następuje wystawienie Najświętszego Sakramentu i błogosławieństwo Najświętszym Sakramentem oraz odśpiewanie Salve, Regina lub innej antyfony maryjnej w zależności od okresu liturgicznego. Jest to jeszcze jeden wyraz centralnego miejsca, jakie Eucharystia zajmuje w Kościele.

Co miesiąc odbywa się dzień skupienia, a w ciągu roku organizowane są kilkudniowe rekolekcje. Są to dwie praktyki zalecane przez Kościół dla podtrzymywania życia duchowego i osiągnięcia łaski nawrócenia serca[12]. Poza tym doświadczenie pokazuje, że stanowią również stosowną okazję, aby przybliżyć krewnych i przyjaciół do pracy Świętego Rafała.

3. Katechezy i nawiedzanie ubogich Maryi Dziewicy

Katechezy i nawiedzanie ubogich Maryi Dziewicy to również tradycyjne środki stosowane w pracy Świętego Rafała. Okazują się bardzo sposobne, zarówno do przygotowania osób, które mogą potem wstąpić do kręgów, jak również dla uzupełnienia formacji tych osób, które już uczestniczą w tych kręgach.

Katecheza to dzieło miłosierdzia duchowego — nauczanie tego, kto nie wie^[13] — które ma wielkie znaczenie w posłannictwie Kościoła. Jak mówił kardynał Newman, „każde dziecko dobrze nauczone katechizmu jest, chociaż samo tego nie podejrzewa, autentycznym misjonarzem”^[14]. W ramach dzieła Świętego Rafała przygotowuje się wielu katechetów, gotowych do współpracy z parafiami, szkołami i

innymi instytucjami. Zajęcia katechetyczne są bardzo właściwą cechą Opus Dei. Istotnie Święty Josemaría Escrivá odnosił się do zadania, jakie wypełnia Opus Dei w służbie Kościoła jako do „wielkiej katechezy”[15].

Poprzez nawiedzanie ubogich młodzi ćwiczą się w miłości, uczą się solidarności z cudzymi potrzebami i odkrywają w bardzo praktyczny sposób, że miłość do Boga i do bliźniego jest nierozłączna[16].

Kiedy jest to możliwe, takie nawiedzenie jest organizowane w święta Najświętszej Maryi Panny, ponieważ jednym z celów jest właśnie uczczenie Maryi Dziewicy w Jej ubogich. W Opus Dei od początku podążano zawsze tą drogą, aby kontaktować młodzież z osobami najbardziej potrzebującymi w społeczeństwie, aby nieść im ulgę i pociechę. Święty Josemaría Escrivá mawiał, że „ludzką siłą Dzieła byli

chorzy z madryckich szpitali, ci najbiedniejsi i ci, którzy żyli w swych domach, aż do utraty ostatniej ludzkiej nadziei, najwięksi prostaczkowie z najdalszych przedmieść”[17].

Poza tym, że jest to środek służący do osiągnięcia ludzkiej i chrześcijańskiej dojrzałości, odpowiada on potrzebom we wszystkich krajach. Nawet tam, gdzie jest największy rozwój gospodarczy, żyją ludzie potrzebujący oraz osoby chore lub samotne, którymi nikt się nie zajmuje: „Każdego dnia stajemy się świadomi, jak wiele jest cierpienia w świecie, pomimo wielkiego postępu na polu nauki i techniki, z powodu różnorodnej biedy materialnej i duchowej. Nasze czasy domagają się zatem nowej gotowości do wychodzenia naprzeciw potrzebującemu bliźniemu”[18].

4. Zajęcia pomocnicze pracy Świętego Rafała.

Poza tradycyjnymi środkami praca Świętego Rafała rozszerza się i rozwija również za pośrednictwem wielorakich zajęć pomocniczych, organizowanych w ośrodkach — wykładów, sesji roboczych, i tak dalej — które przyczyniają się bezpośrednio do poprawy osobistego, kulturalnego, zawodowego i religijnego przygotowania młodzieży.

W każdym kraju wspiera się w kreatywny sposób te zajęcia, które najlepiej przystosowują się do konkretnych okoliczności: muzyczne, dziennikarskie, językowe, literackie, dyskusyjne, cykle technik nauczania, szkolenia zawodowego albo po prostu zebrania i spotkania kulturalne. Dochodzą do nich zajęcia o charakterze społecznym: programy pomocy w rozwoju, opieka nad

niepełnosprawnymi, i tak dalej. Wszystkie te inicjatywy mają jako wspólną cechę głębokie poczucie chrześcijańskiej solidarności i treść edukacyjną, a ponadto są to prace świeckie, realizowane w środowisku rodziny, o charakterze zawodowym, w duchu służby społeczeństwu świeckiemu.

Wspólne wyjazdy, które mogą brać swój początek z bardzo różnych przyczyn: seminarium na jakiś współczesny temat, kurs szkolenia zawodowego, kilka dni intensywniejszej nauki, mistrzostwa sportowe, obóz nastawiony na wsparcie wsi, wycieczka, i tak dalej. Oznaczają doświadczenie przyjaźni, rozwoju osobistego i wzrastania intelektualnego w kontekście życia chrześcijańskiego. Zwykle są organizowane w weekendy albo w okresach wakacji.

Akademiki i akademie uniwersyteckie to ośrodki o wysokiej uniwersyteckiej i kulturalnej jakości, otwarte na osoby każdego stanu społecznego, nastawione na przygotowywanie studentów, którzy wyróżniają się zawodowo i wcielają ideały służby, umiłowania prawdy i wolności^[19]. Instytucje te charakteryzują się rodzinnym klimatem i atmosferą nauki, radości, optymizmu i zrozumienia, w której mieszkańcy obcuja ze sobą z naturalnością, delikatnością i przyjaźnią. Wspólne życie prowadzi ich do praktykowania cnót ludzkich, do bycia ludźmi o pozytywnej i uniwersalnej mentalności bez dyskryminacji, do wykuwania charakteru i umacniania osobowości. Akademiki mają wyraźną tożsamość chrześcijańską, ale są otwarte również na niekatolików, których przyjmuje się zawsze z przyjaźnią i z szacunkiem i, jeżeli tego chcą,

zaprasza się ich do uczestnictwa w oferowanej formacji religijnej.

5. Ciągłość w pracy Świętego Rafała. Apostolstwo listów

„Po zakończeniu wykładu poszedłem z tymi chłopcami do kaplicy, wziąłem Najświętszy Sakrament w monstrancji, uniosłem i pobłogosławiłem tych trzech.... i zobaczyłem ich trzystu, trzysta tysięcy, trzy miliony, trzy miliardy... białych, czarnych, żółtych, wszystkich ras, wszystkich odcieni skóry, jakie może przynieść ze sobą miłość ludzka. Nie byłem w stanie sobie tego wyobrazić, ponieważ stało się to rzeczywistością po upływie pół wieku. Nie byłem w stanie sobie tego wyobrazić, ponieważ Pan okazał się być znacznie bardziej hojny”**[20]**.

W ramach obszernej i zróżnicowanej panoramy świętości, jaką pozostawiło w Kościele tak wielu

świadków wiary w Chrystusa, wierni Opus Dei rozważają szczególnie życie Świętego Josemaríi, który w ciągu długich lat rozwinął intensywną pracę duszpasterską z młodzieżą. Poruszeni jego przykładem, wszyscy w Prałaturze odczuwają pasję wobec apostołstwa, a zwłaszcza wielką miłość dla pracy Świętego Rafała. „Gorliwość apostoła jest świętym szaleństwem, którego ci życzę. Posiada ono następujące oznaki: pragnienie obcowania z Nauczycielem, stała troska o dusze, wytrwałość, której nic nie osłabi”**[21]**.

Jako owoc tego ducha środki formacyjne dzieła Świętego Rafała są przygotowywane jak najlepiej, choćby uczestniczyła w nich tylko jedna osoba: z profesjonalizmem, w żywy sposób, z głębią doktrynalną, a także ze zmysłem pedagogicznym, żeby pokazać w całej atrakcyjności piękno wiary. Ewangelia jest stara i

nowa zarazem i dlatego zadanie przybliżania ludzi do Jezusa Chrystusa poprzez środki formacyjne jest również czymś nowym i pełnym życia.

Praca apostolska rozwija się w porządku i ciągłości i nie jest przerywana w żadnej porze roku. W okresie wakacji dostosowuje się działania do okoliczności przeżywanych przez młodzież, żeby wciąż wzrastała ona w ludzkiej i nadprzyrodzonej działalności i w zmyśle apostolskim. Utrzymuje się również kontakt z osobami, które wyjeżdżają do innych miejsc. Święty Josemaría przeżywał i zalecał praktykować z hojnością tak zwane „apostolstwo listów”[\[22\]](#), jako dowód prawdziwej przyjaźni i miłości chrześcijańskiej oraz bodziec do umacniania wiary.

M. Díez

Październik 2010

Bibliografia podstawowa

Katechizm Kościoła Katolickiego,
1-25; 422-429; 1783-1785; 2214-2233

Jan Paweł II, Adhortacja apostolska
Christifideles laici, 30 XII 1988, 57-64

Św. Josemaría Escrivá, Droga,
360-386

Św. Josemaría Escrivá, Rozmowy z
prałatem Escrivá, 73-86

Św. Josemaría Escrivá, Kuźnia, 450;
712; 840-842; 846; 892

A. Vázquez de Prada, Założyciel Opus
Dei, tom I, Rialp, Madryt 1998

J. González-Simancas y Lacasa – J.
Revuelta Somalo, San Josemaría
entre los enfermos de Madrid
(1927-1931), „Studia et Documenta”, 2
(2008) 147-203

J.C. Martín de la Hoz – J. Revuelta
Somalo, Un estudiante en la

Residencia DYA. Cartas de Emiliano Amann a su familia (1935-1936), „Studia et Documenta”, 2 (2008) 299-358

© ISSRA, 2010

[1] Św. Josemaría Escrivá, Rozmowy z prałatem Escrivá, 27.

[2] Cfr. Katechizm Kościoła Katolickiego, 425.

[3] Cfr. Św. Josemaría Escrivá, Droga, 382.

[4] Cfr. Flp 2, 7.

[5] Benedykt XVI, Encyklika Spe salvi, 2.

[6] Jan Paweł II, List apostolski Novo Millennio Ineunte, 31.

[7] „W powstawaniu i rozpowszechnianiu się ateizmu „niemały udział mogą mieć wierzący, o ile skutkiem zaniedbań w wychowaniu religijnym albo fałszywego przedstawiania nauki wiary, albo też braków w ich własnym życiu religijnym, moralnym i społecznym, powiedzieć o nich trzeba, że raczej przesłaniają, aniżeli pokazują prawdziwe oblicze Boga i religii” (Katechizm Kościoła Katolickiego, 2125).

[8] Św. Agustyn, *De praedestinatione sanctorum*, 2, 5: PL 44, 963.

[9] Jan Paweł II, Encyklika *Fides et ratio*, 42.

[10] Jan Paweł II, Encyklika *Redemptor hominis*, 19.

[11] Benedykt XVI, Encyklika *Deus caritas est*, 36.

[12] Na przykład, cfr. II Sobór Watykański, Dekret Apostolicam Actuositatem, 32; Katechizm Kościoła Katolickiego, 1435, 1438.

[13] Cfr. Katechizm Kościoła Katolickiego, 2447.

[14] Kard. J. H. Newman, Kazanie z okazji inauguracji Seminarium Św. Bernarda, 3-X-1873.

[15] Cfr. List z 15-VIII-1964, 1, w: A. Vázquez de Prada, Założyciel Opus Dei, tom III lub też wywiad ze Świętym Josemarią Escrivá w dzienniku ABC (Madryt), 24-III-1971.

[16] Cfr. 1 J 4, 20-21.

[17] Św. Josemaría Escrivá, Rozważanie, 19-III-1975, w: A. Vázquez de Prada, Założyciel Opus Dei, tom I. Cfr. J. González-Simancas y Lacasa – J. Revuelta Somalo, San Josemaría entre los enfermos de

Madrid (1927-1931), „Studia et Documenta”, 2 (2008) 147-203.

[18] Benedykt XVI, Encyklika *Deus caritas est*, 30.

[19] Cfr. Św. Josemaría Escrivá, *Rozmowy z prałatem Escrivá*, 84.

[20] Św. Josemaría Escrivá (cfr. AGP, P04 1975, p. 278), w: A. Vázquez de Prada, *Założyciel Opus Dei*, tom I.

[21] Św. Josemaría Escrivá, *Droga*, 934.

[22] Cfr. Św. Josemaría Escrivá, *Droga*, 976-977.